

Yapay Zekâ ve Kütüphane İş Birliği

Öznur Selen KEMALOĞLU - Atılım Üniversitesi Kadriye Zaim Kütüphanesi

Yapay Zeka Uygulamaları

- Kitap Kataloglama Otomasyonu
- Kullanıcıya Özel Materyal Önerileri
- Dil Çevirileri ve Çokdilli Hizmetler
- Soru-Cevap Botları ile Kütüphane Yardımı

Kütüphane Verileri ve Yapay Zekâ

- İstatistiksel Veriler (Kullanıcı profili, ödünç alma, fakülte/bölüm bilgisi vb.)
- Kullanıcı Tercihleri
- Kitap İçerik Analizi
- Arşiv Yönetimi

Yapay zekânın kütüphanelerde kullanılmasıyla birlikte hem kütüphane personelinin hem de kullanıcıların işleri kolaylaşmış, kütüphane hizmetlerini daha da geliştirmiştir. Kullanıcıların bilgi ihtiyaçlarını hızlı ve doğru şekilde karşılamak, kütüphane kaynaklarının tanımlanmasını kolaylaştırmak, kaynak arama sürelerini hızlandırmak, kütüphane koleksiyonlarının daha etkili ve işlevsel olarak geliştirilmek yapay zeka sayesinde mümkün olmuştur (Sivri, 2023, s.176).

Örnek Uygulamalar

- Lüksemburg'da yer alan Max Planck Institute ait bir kütüphanede Tory ismini verdikleri robot, envanter sayımında kütüphane personeline destek vermektedir.
- Köln Şehir Kütüphanesi 2016 yılından beri NAO adlı robotu kullanmaktadır. Robotun konuşma, nesne ve ses tanıma özelliği vardır. Kütüphanede belirli bir kitabı bulma konusunda yardımcı olmaktadır.
- Atılım Üniversitesi, Kadriye Zaim Kütüphanesi: Yapay zekâ tabanlı arşiv otomasyon sistemi GAMOS).

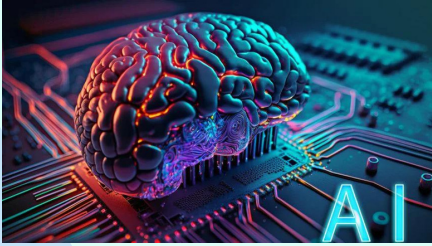

“Yapay zekâ teknolojileri kütüphanelere özellikle karmaşık işlemlerde en isabetli karar verme ve değerlendirme imkânı vermektedir.

Kütüphaneler, bu sayede büyüyen bilgi hacmi içerisinden hedeflenen veriye ulaşmada köprü misyonu üstlenecektir” (Öztürk ve Özel, 2021, s.357).

Zorluklar

- Veri Gizliliği
- İnsan-Makine İşbirliği Modeli
- Veri Kalitesi ve Temizliği
- Telif Hakkı ve Etik Sorunlar
- Teknik Alt Yapının Kurgulanmasında Yaşanan Zorluklar (Bütçe, uzman personel yetersizliği vb.)
- Uzman personel eksikliği

“Makinelerin insanlık için çalıştırılmasının yolları bulunmaya devam edilmelidir” (Cibaroğlu ve Yalçınkaya, 2019).

“Araştırmacılar, Amerika Birleşik Devletlerindeki işlerin %47 sinin yirmi yıl içinde robotlar tarafından değiştirilme riski altında olacağını belirlemiştir” (Frey ve Osborne, 2017).

Yapay zeka teknolojisinin kütüphanelerdeki rolünün gelecekte daha da büyümesi ve kütüphane hizmetlerini daha etkili hale getirmesi beklenmektedir.

KAYNAKÇA:

- Asemi A. ve Asemi, A. (2018). “Artificial intelligence application in library systems in Iran: A taxonomy study”. Library Philosophy and Practice, 1-11.
- Cibaroğlu, M. O. ve Yalçınkaya, B. (2019). “Belge ve arşiv yönetimi süreçlerinde büyük veri analitiği ve yapay zeka uygulamaları”. Bilgi Yönetimi Dergisi, 2(1), 44-58. <https://doi.org/10.33721/by.570634>
- Frey, C. B. ve Osborne, M. A. (2017). “The future of employment: How susceptible are jobs to computerisation?”. Technological Forecasting and Social Change, 114, 254280.
- Öztürk, F. ve Özel, N. (2021). “Yapay zekâ ve kütüphaneler”. Bilgi Dünyası, 22(2), 351-386. <https://doi.org/10.15612/BD.2021.648>
- Sivri, E. (2023). “Kütüphanelerde Yapay Zekâ'nın Geleceği: Farklı Alanlardaki Potansiyel Uygulamalar ve Yeni Kullanım Alanları Oluşturma”. Library Archive and Museum Research Journal, 4 (2) , 175-184. DOI: 10.59116/lamre.1299783